

Một số vấn đề lý luận về quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp cho trẻ 5-6 tuổi ở các trường mầm non

Phan Ngọc Quỳnh Thy*

*Học viên cao học, Trường Đại học Trà Vinh

Received: 16/11/2023; Accepted: 6/1/2024; Published: 16/1/2024

Abstract: From the research results, through the article, the author presents theoretical issues on managing communication skills education activities for 5-6 year old children in preschools with the purpose of improving quality. Comprehensive education for children in preschool.

Keywords: Communication skills education, 5-6 year old children

1. Đặt vấn đề

Mục tiêu của Chương trình giáo dục MN (GDMN) theo Thông tư số: 01/VBHN-BGDĐT của Bộ GD&ĐT xác định rõ: “Mục tiêu của GDMN là giúp trẻ em phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một; hình thành và phát triển ở trẻ em những chức năng tâm sinh lý, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kỹ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời.”. Kỹ năng giao tiếp được xem là một năng lực cần thiết cho trẻ mở rộng quan hệ từ trong gia đình cho đến xã hội. Đây là một kỹ năng phức tạp bao gồm nhiều yếu tố khác nhau. Thực tế hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp (GDKNGT) cho trẻ 5-6 tuổi đã có quan tâm giáo dục và đã đạt được một số kết quả. Tuy nhiên ở một số địa phương cũng còn bất cập, thiếu đồng bộ và chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục. Vì vậy làm rõ lý luận về quản lý hoạt động GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở các trường MN là rất cần thiết.

Quản lý hoạt động GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở các trường MN

2.1. Nội dung giáo dục (NDGD) KNGT: Thông tư số: 01/VBHN-BGDĐT, ngày 13 tháng 4 năm 2021 quy định nội dung GDMN bao gồm:

“Bảo đảm tính khoa học, tính vừa sức và nguyên tắc đồng tâm phát triển từ dễ đến khó; bảo đảm tính liên thông giữa các độ tuổi, giữa nhà trẻ, mẫu giáo và cấp tiểu học; thống nhất giữa nội dung giáo dục với cuộc sống hiện thực, gắn với cuộc sống và kinh nghiệm của trẻ, chuẩn bị cho trẻ từng bước hòa nhập vào cuộc sống.

Phù hợp với sự phát triển tâm lý, sinh lý của trẻ em, hài hòa giữa nuôi dưỡng, chăm sóc và giáo dục;

giúp trẻ em phát triển cơ thể cân đối, khỏe mạnh, nhanh nhẹn; cung cấp kỹ năng sống phù hợp với lứa tuổi; giúp trẻ em biết kính trọng, yêu mến, lễ phép với ông bà, cha mẹ, thầy giáo, cô giáo; yêu quý anh, chị, em, bạn bè; thật thà, mạnh dạn, tự tin và hồn nhiên, yêu thích cái đẹp; ham hiểu biết, thích đi học”. Theo đó đối với trẻ 5,6 tuổi yêu cầu: i) Phát triển nhận thức; ii) Phát triển ngôn ngữ; iii). Phát triển tình cảm và kỹ năng xã hội; iv) phát triển thẩm mỹ.

2.2. Hình thức hoạt động GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Theo thì tùy theo mục đích và nội dung giáo dục, có các hình thức như:

– Tổ chức hoạt động có chủ định của giáo viên và theo ý thích của trẻ.

– Tổ chức lễ, hội: Tổ chức kỷ niệm các ngày lễ hội, các sự kiện quan trọng trong năm liên quan đến trẻ có ý nghĩa giáo dục và mang lại niềm vui cho trẻ (Tết Trung thu, Tết cổ truyền, Tết thiếu nhi (ngày 1/6),...).

Theo vị trí không gian, có các hình thức:

– Tổ chức hoạt động trong phòng nhóm.

– Tổ chức hoạt động ngoài trời.

Theo số lượng trẻ, có các hình thức:

– Tổ chức hoạt động cá nhân.

– Tổ chức hoạt động theo nhóm nhỏ.

– Tổ chức hoạt động theo nhóm lớn.

Cụ thể, xin giới thiệu một số hình thức:

– GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN thông qua hoạt động học

Khác với nhà trường phổ thông, hình thức tổ chức dạy học tại trường MN có đặc điểm riêng. Việc dạy học cho trẻ được tiến hành ở nhiều nơi, mọi lúc. Dạy học được tiến hành ngay trong cuộc sống hàng ngày. Cô giáo dạy trẻ các tri thức vệ sinh, an toàn, hành vi văn hóa trong sinh hoạt, dạy trẻ nói, hát, múa. Cô dạy trẻ trong các trò chơi, trong các cuộc đi dạo, đi tham

quan. Các hình thức trên đây của trẻ 5 - 6 tuổi là rất cần thiết và quan trọng. Tuy nhiên các hình thức đó rất phân tán, tri thức mà trẻ lĩnh hội được rời rạc và không có hệ thống

- GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN thông qua hoạt động vui chơi

Hoạt động chơi là hoạt động chủ đạo của trẻ em lứa tuổi mẫu giáo. Thông qua các trò chơi cơ bản trên, trẻ có cơ hội được củng cố và phát triển KNGT. Trẻ có thể chơi với các loại trò chơi cơ bản sau: trò chơi đóng vai theo chủ đề; trò chơi ghép hình, lắp ráp, xây dựng; trò chơi đóng kịch; trò chơi học tập; trò chơi vận động; trò chơi dân gian; trò chơi với phương tiện công nghệ hiện đại.

- GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN thông qua hoạt động lao động (HĐLĐ): HĐLĐ đối với lứa tuổi mẫu giáo không nhằm tạo ra sản phẩm vật chất mà được sử dụng như một phương tiện giáo dục. HĐLĐ đối với trẻ 5 - 6 tuổi gồm: lao động tự phục vụ, lao động trực nhật, lao động tập thể

- GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN thông qua hoạt động ăn, ngủ, vệ sinh: Đây là các hoạt động nhằm hình thành một số nền nếp, thói quen trong sinh hoạt, đáp ứng nhu cầu sinh lý của trẻ, tạo cho trẻ trạng thái thoải mái, vui vẻ. Từ các tình huống xảy ra trong hoạt động hàng ngày của trẻ tại trường MN, trẻ sẽ được giáo viên định hướng và cung cấp những kiến thức, kỹ năng, thái độ cần thiết về KNGT.

- GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN thông qua hoạt động chuyên đề, lễ hội, tham quan: Hướng đến các hoạt động lễ hội là quá trình trải nghiệm tuyệt vời của mỗi đứa trẻ. Hoạt động này giúp trẻ gắn kết tình bạn, giao tiếp, hợp tác, chia sẻ với các bạn qua tham gia các hoạt động này.

Tham quan dã ngoại giúp trẻ tự khám phá cuộc sống xung quanh và môi trường bên ngoài, trẻ có cơ hội được mở rộng mối quan hệ, được giao tiếp và tương tác với các thành phần khác trong xã hội mà hàng ngày trẻ không có cơ hội tiếp xúc.

2.3. Phương pháp hoạt động GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Phương pháp hoạt động GDKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi là tổ hợp các PPDH và giáo dục bao gồm PPDH KNGT, và PPGD KNGT (theo nghĩa hẹp). Vận dụng các lý luận về PPDH và PPGD nói chung và Chương trình GDMN 2018 để xác định các phương pháp hoạt động GDKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi, có thể sử dụng các nhóm phương pháp sau đây:

Nhóm phương pháp trực quan: làm mẫu-làm gương; Nhóm phương pháp dùng lời nói; Nhóm

phương pháp thực hành, trải nghiệm; Nhóm PPGD bằng tình cảm và khích lệ; Nhóm phương pháp nêu gương - đánh giá; PPGD lấy trẻ làm trung tâm. Coi trọng việc tổ chức cho trẻ hoạt động độc lập hoặc theo nhóm (thảo luận, quan sát vật mẫu,...) thông qua đó trẻ sẽ tự lực nắm các tri thức, kỹ năng mới. GV quan tâm vận dụng vốn hiểu biết và kinh nghiệm của từng cá nhân và của tập thể trẻ để xây dựng bài học. Giáo án được thiết kế theo kiểu phân nhánh.

2.4. Xây dựng kế hoạch GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Trong lập kế hoạch hoạt động GDKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi, hiệu trưởng trường MN tiến hành các công việc sau:

Xác định mục tiêu, nội dung của hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi trong trường MN. Hiệu trưởng căn cứ vào Chương trình GDMN và Bộ Chuẩn phát triển trẻ 5 tuổi để xác định mục tiêu hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi của trường.

Xác định nội dung, chương trình hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi (tập trung vào các kỹ năng lắng nghe, thảo luận, phân công công việc hợp lý, chia sẻ, phối hợp hành động, giải quyết xung đột), bao gồm:

Xác định các nội dung hoạt động GDKNGT, được thực hiện trong giờ học: xác định các nội dung cụ thể của lĩnh vực phát triển ngôn ngữ cũng như được lồng ghép ở các lĩnh vực khác.

Xác định các nội dung hoạt động GDKNGT, được lồng ghép trong các hoạt động giáo dục của nhà trường, gồm các hoạt động: vui chơi, lao động, ăn - ngủ - vệ sinh, tham quan, lễ hội, ngoại khóa.

Xác định nội dung hoạt động GDKNGT, trong việc tổ chức các chuyên đề GDKNGT, trong các hoạt động trao đổi, giao lưu giữa các trường về giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi.

Xây dựng kế hoạch hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi theo tuần, tháng, năm phù hợp với chủ đề để định hướng cho các bản kế hoạch giáo dục cụ thể của giáo viên trong từng nhóm trẻ, độ tuổi của trẻ. Trên cơ sở bản kế hoạch hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi trong trường MN, hiệu trưởng cùng với BGH chỉ đạo, hướng dẫn giáo viên dạy các lớp 5 - 6 tuổi từng hoạt động cụ thể dựa trên bản kế hoạch chung.

2.5. Tổ chức lực lượng GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Trong một chu trình quản lý thì tổ chức là giai đoạn thực hiện những ý tưởng đã được kế hoạch hóa để từng bước đưa hệ quản lý tới mục tiêu mong muốn. tổ chức chặt chẽ cho phép các cá nhân góp phần tốt nhất

vào việc thực hiện mục tiêu chung, hoạt động của bộ máy sẽ đạt hiệu quả cao nhất

Tổ chức bộ máy nhân sự hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi là xác định các bộ phận nhân sự và các chức năng nhiệm vụ của từng bộ phận nhân sự tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi. Ở đây, việc tổ chức cần phải đảm bảo một cách chặt chẽ khoa học sẽ cho phép các thành viên trong nhà trường từ cán bộ quản lý đến GV đóng góp có hiệu quả nhất vào hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi. Nội dung công tác tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi, hiệu trưởng tiến hành các công việc sau:

Xác định các bộ phận tham gia hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi: hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, các tổ trưởng chuyên môn và giáo viên, nhân viên và các bộ phận khác trực tiếp tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi. Hiệu trưởng rà soát trình độ, năng lực và phẩm chất của giáo viên trong trường và lựa chọn những GV có nhiều kinh nghiệm và tâm huyết về hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, làm lực lượng nòng cốt. Lực lượng này đi tiên phong trong các hoạt động dạy học và hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp. Ưu tiên bồi dưỡng thường xuyên cho lực lượng này.

2.6. Chỉ đạo GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Chỉ đạo hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi là quá trình mà hiệu trưởng điều hành, điều khiển, tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, động viên các lực lượng tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, thực hiện nhiệm vụ được phân công, nhằm đạt được mục tiêu hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi. Nội dung chỉ đạo hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi của hiệu trưởng trường MN bao gồm: Ra các quyết định về hoạt động GDKNGT, cho trẻ 5 - 6 tuổi trong TMN. Hiệu trưởng ra các quyết định thực hiện kế hoạch: quyết định về thực hiện kế hoạch chung, quyết định thành lập Ban chỉ đạo, quyết định phân công công việc, quyết định thực hiện các chương trình hoạt động GDKNGT, quyết định cử đi học tập nâng cao trình độ, quyết định khen thưởng. Tổ chức bồi dưỡng cho các lực lượng giáo dục và tổ chức giao lưu học tập kinh nghiệm về hoạt động GDKNGT.

2.7. Kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Đây là hoạt động rất cần thiết. Kiểm tra bao gồm các nhiệm vụ chủ yếu như sau:

Quan sát và xét lại xem tiến trình thực tế của hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, ở các lớp 5 – 6 tuổi

có phù hợp với kế hoạch chương trình, mục tiêu, nội dung, hình thức, phương pháp đã được đề ra không.

Đánh giá sự phát triển của trẻ là quá trình người GV thu thập thông tin về trẻ một cách có hệ thống và phân tích, đối chiếu với mục tiêu của hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, nhận định mức độ phát triển của trẻ nhằm điều chỉnh kế hoạch giáo dục KNGT cho trẻ một cách phù hợp.

Kết quả đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cần được đánh giá khách quan và mang tính cá thể. Từ kết quả đánh giá này, giáo viên sẽ điều chỉnh kế hoạch giáo dục hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ một cách phù hợp nhằm mang lại hiệu quả cao nhất trong việc giáo dục hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, cho trẻ 5 - 6 tuổi. Kết quả giáo dục KNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở các trường MN là sự chuyển biến về nhận thức, hành vi và thói quen hành vi của trẻ 5 - 6 tuổi trong quá trình giao tiếp của trẻ với mọi người xung quanh.

3. Kết luận

Hoạt động GDLNGT cho trẻ 5,6 tuổi ở trường MN là một nội dung quan trọng trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống; góp phần hình thành một số kỹ năng cho trẻ để chuẩn bị tốt cho trẻ vào lớp 1, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục đề ra. Bài viết đã làm sáng tỏ một số vấn đề lý luận về quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng giao tiếp, xác định rõ nội hàm của quản lý theo tiếp cận chức năng quản lý bao gồm: lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra đánh giá việc thực hiện kế hoạch. Từ đó thiết lập các biện pháp quản lý theo chức năng này với các thành tố cấu trúc của hoạt động GDLNGT cho trẻ 5 – 6 tuổi ở trường MN.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Đề án “*Xây dựng Văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018-2025*”. Hà Nội
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư số: 01/VBHN-BGDĐT, ngày 13 tháng 4 năm 2021 về ban hành chương trình GDMN*. Hà Nội
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Văn bản hợp nhất số 04/VBHN-BGDĐT ngày 24 tháng 12 năm 2015 về ban hành Điều lệ Trường MN*. Hà Nội
5. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Thông tư 06/2019/TT-BGDĐT ngày 12 tháng 4 năm 2019 Quy định quy tắc ứng xử trong các cơ sở GDMN, cơ sở GDPT, cơ sở GDTX*. Hà Nội
6. Quốc hội (2019), *Luật Giáo dục 2019*, Luật số